

LEVERT DE HOOGSPANNINGSLEIDING DOOR SPAARNWOUDE GEVAAR OP VOOR VOGELS?

Johan Stuart

Dat er onder vogels slachtoffers vallen door hoogspanningsleidingen is geen punt van discussie meer. Het is bekend dat er in Nederland per jaar 800.000 à 1.000.000 vogels zich dood vliegen tegen een hoogspanningsleiding (Koops 1986, Renssen 1977). De Provinciale Planologische Dienst (PPD) wees ons erop dat het Provinciale Electriciteitsbedrijf Noord-Holland (PEN) bereid is hoogspanningsleidingen voor vogels te beveiligen, mits aange- toond is dat er op het traject veel slachtoffers onder de vogels vallen. De hoogspanningsleiding door Spaarnwoude (een 150 kV- leiding) loopt door een vogelrijk gebied. Om nu te onderzoeken of er bij deze hoogspanningsleiding een verhoogde kans op vogel- slachtoffers is, werd een proeftelling gehouden.

Op 27 november 1988 werd door Steve Geelhoed, Evert van Huijs- steeden, Marianne Willems en ondergetekende 1,6 km van het tra- ject tussen de snelweg Alkmaar-Amstelveen en de spoorbaan af- gezocht. Er werd onder en naast de leiding gekeken. De telling vergde nogal wat tijd, doordat de bodem achter het "Spaarnwouder- meertje" nogal moerassig is en doordat er steeds ver omgelopen moest worden omdat de sloten er nogal breed zijn. De volgende keer kan een stevige plank uitkomst bieden.

Er werden vier slachtoffers gevonden ter hoogte en ten zuiden van het meertje: 2 Knobbelzwanen (beide onvolwassen vogels), een Meerkoet en een Torenvalk. De Meerkoet was zeer vers, de andere vogels waren dat niet. Per kilometer is dit 2,5 slacht- offer.

Het is heel goed mogelijk dat er bij de telling slachtoffers over het hoofd werden gezien. Vooral in het moeras bij het meer- tje kunnen vogels onopgemerkt zijn gebleven. Een geschat vind- percentage wordt daarom bij andere onderzoeken verdisconteerd in het resultaat. Dit percentage is 90% voor grote, opvallende vogels (b.v. meeuwen), 50% voor kleinere, minder opvallende vo- gels (b.v. Spreeuw) en 25% voor de kleinste soorten (met name

zangvogels) (Renssen 1977).

Vormen de vier vogels nu een aanleiding om het onderzoek voort te zetten om eventueel op beschermende maatregelen aan te kunnen dringen? Voor het beantwoorden van deze vraag moeten we het resultaat vergelijken met het resultaat van tellingen van andere trajecten. Is deze ene telling echter wel te vergelijken? Andere tellingen werden steeds na een paar dagen herhaald. Het aantal slachtoffers wordt daarom vaak gegeven in aantal per dag per km. Nu zal in Spaarnwoude een vogel niet lang blijven liggen, gezien de opruimdiensten van o.a. een vos, die tijdens de telling werd waargenomen. Ook bij proeven op de Maasvlakte bleek dat na een dag al 14% van de vogels ter grootte van een lijster waren verdwenen (PPD Zuid-Holland, 1975). Een goede vergelijking van onze 1,6 km met onderzoeken waar honderden kilometers werden onderzocht is pas mogelijk nadat geregelde tellingen zijn uitgevoerd. Bij tellingen die gehouden werden in Spaarnwoude in 1971/72, dus voordat het gebied een recreatiegebied was, werden op twee trajecten 171 resp. 154 dode vogels gevonden. Dit komt neer op 0,20 resp. 0,13 vogels/dag/km (RIN 1975 in Koops, 1986). Op twee andere trajecten bij Velsen werden 152 en 170 vogels gevonden, resulterend in 0,7 resp. 0,35 vogels/dag/km (Osieck en De Miranda, 1972). De nu gevonden waarde van 2,5 vogels/km is veel hoger dan deze waarden per dag.

Dit getal is op zich al reden genoeg om het onderzoek voort te zetten. Maar hier komt bij dat de hoogspanningsleiding boven een gebied loopt, waar zich in het voorjaar veel weidevogels vestigen. Door een in deze tijd verhoogde kans op aanvaringen lijkt het zinvol om juist in deze tijd, samenvallend met de voorjaarstrek, het onderzoek te starten.

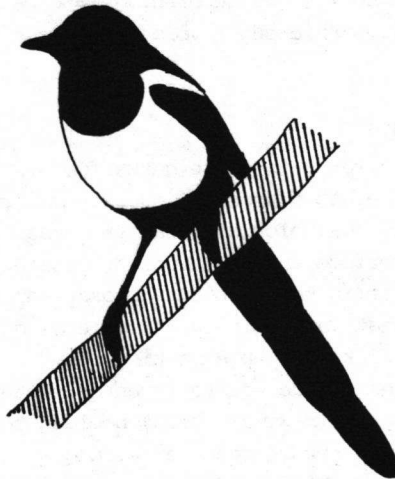
Het traject van Velsen tot de spoorlijn Haarlem-Amsterdam is overigens al door de PPD aangemerkt als tracé dat om verschillende redenen (risico voor vogels en uit recreatief en landenschappelijk oogpunt) beveiligd zou moeten worden, of zelfs onder de grond zou moeten worden gebracht.

Mensen die oude tellingen van slachtoffers onder hoogspanningslijnen in hun bezit hebben of mee willen werken aan dit onderzoek worden verzocht contact op te nemen met mij. Wanneer voldoende mensen zich opgeven, kan een telrooster worden opgesteld waarbij iedereen bijv. om de maand telt.

Literatuur

- Koops, F.B.J., 1986. Draadslachtoffers in Nederland en effecten van markering. KEMA, Arnhem.
- Osieck, E.R. en J.F. de Miranda, 1972. Vogelsterfte door hoogspanningsleidingen. Rapport.
- PPD van Noord-Holland, geen jaartal. Knelpunten bovengrondse hoogspanningslijnen in relatie tot natuur, landschap en openluchtrecreatie. Haarlem.
- PPD van Zuid-Holland, 1975. Vogels en hoogspanningsleidingen op de Maasvlakte. Rapport, Den Haag.
- RIN, 1975. Vogelsterfte in Nederland ten gevolge van aanvaringen met hoogspanningslijnen. Rapport, Arnhem.
- Renssen, T.A., 1977. Vogels onder hoogspanning. Een studie betreffende de invloed van hoogspanningslijnen op vogelsterfte. Reeks Natuur en Milieu nr. 10.

Johan Stuart, Gen. Cronjéstraat 107rd, 2021 JD Haarlem, 023-270036

Tekening:
Guido van
Leeuwen.